2,3 m ilgio ir 55 cm pločio, o vyras – 1,85 m ilgio ir 60 cm pločio skobtiniame karste. Karstų kontūrus žymėjo tamsios spalvos žemių juostelė, kurioje pastebėta sutręšusios medienos liekanų.

Įkapių rasta nedaug. Jos labai blogos būklės, smarkiai korodavusios, atsidūrusios arti žemės paviršiaus sparčiai nyksta. Geriau išliko du žalvariniai įvijiniai žiedai ir stiklo karoliai (kapai 18, 24), diržo kutas (kapas 23), botkotis (kapas 22). Kitos įkapės – geriamieji ragai su žalvariniais apkalais, įvijos, geležiniai peiliukai, lipdyta keramika – išliko nedidelių fragmentų pavidalu. Panašu, kad laidojimo apeigų metu dauguma įkapių būdavo sulaužomos, o į kapo duobę įmetama tik dalis jų nuolaužų.

Pačiame tyrinėto ploto R pakraštyje buvę kapai yra perkasti XIX a. antroje ar XX a. pirmoje pusėje. Čia per visą gylį tęsiasi permaišytos žemės sluoksnis, kuriame pastebėta anglių, rasta pavienių įkapių (gintaro karolis, žiedo įvija), netvarkingai išmėtytų žmogaus kaulų fragmentų, dalis kurių pažaliavę nuo sąlyčio su buvusiomis žalvarinėmis įkapėmis. Be to, maišytoje žemėje prie pat įžemio aptikta trejetas XIX–XX a. būdingų vinių.

Tyrinėta kapinyno dalis datuojama X–XI a.

Perkasoje 6 ištirta stulpavietė 2. Ji aptikta po vaiko kapu 19, o tai leidžia manyti, kad buvusi iškasta prieš įrengiant čia kapą.

2005 m. tyrinėjimai patvirtino, kad Kalnuvėnų kapinynas (A 1652) smarkiai suardytas žemės judinimo darbų metu: jo R pakraštys perkastas XIX a. antroje – XX a. pirmoje pusėje ieškant senienų ir perartas dirbant žemę, o P dalis suniokota XX a. pabaigoje ruošiant vietą degalinės statybai. Šių darbų metu dalis kapų – ypač V ir centrinėje dalyse (buvusioje aukščiausioje kalvos vietoje), sunaikinta. Nustumdytame plote išlikę kapai atsidūrė prie pat žemės paviršiaus. Juose esančių įkapių nykimo procesas dėl molingo ir rūgštaus dirvožemio spartėja, todėl suardytoje kapinyno dalyje archeologinius tyrimus ne tik būtina tęsti, bet ir reikia padidinti jų apimtis.

KALNUVĖNAI
BURIAL GROUND

At the Kalnuvėnai burial ground (Klaipėda district) an area of 87.23 m^2 was investigated (Fig. 49–50). 7 inhumations and 1 posthole were discovered. The individuals were buried in hollowed-out log coffins; during the burial fire rites were performed. It looks like most of the burial items were broken and only fragments were put into the grave-pit. The burials dated to the 10th – 11th century.

RUPUNIONIŲ KAPINYNAS

Antanas KAVALIAUSKAS

2005 m. balandžio–lapkričio mėnesiais (su pertraukomis) KPIP vykdė Rupunionių (Kauno r., Raudondvario sen.) plokštinio kapinyno, vadinamo Kapukalniu arba Sidabriniu kalnu, tyrinėjimus. Kapinynas yra 1,1 km į P nuo Kauno–Jurbarko plento sankirtos su keliu į Virbaliūnus, 450 m į PV nuo Kauno–Jurbarko plento ir 100 m į Š nuo Rupunionių

kaimo kapinių. Jis užima 0,96 ha teritoriją. Kapinynas tyrinėtas 1980 m. Tada archeologas E. Jovaiša jame ištyrė 7 perkasas (iš viso 268,5 m² plotą), atidengė 7 griautinius palaidojimus. Keturi kapai datuoti VI a., vienas kapas priskirtas XIX a., o dar dviejų kapų chronologija neaiški. Kartu rastas X–XII a. datuojamas ginklų lobis, susidedantis iš 54 geležinių ietigalių, kalavijo dalių ir peilio (*ATL 1980 ir 1981 metais*, V., 1982, p. 55–57).

2005 m. tyrinėjimai vyko kapinyno ŠV dalyje, dujotiekio trasos vietoje ir trikampio formos plote į ŠV nuo dujotiekio trasos. Ištirtos 69 perkasos, kurių bendras plotas 4440 m². Perkasose surasti tik atsitiktiniai radiniai iš suardytų kapų. Tai žalvariniai: trijų vytinių (vytos iš 3 vielų) antkaklių nemaži (iki 48 cm ilgio) deformuoti fragmentai (viena jų kilpiniais galais (XII:1 pav.), 6 mm storio lankeliu, vyta iš 3 mm storio vielų (3 fragmentai), kitos galai neaiškūs, lankelio storis 7 mm, vyta iš 4 mm storio vielų (2 fragmentai), trečioji vaikiška, 4 mm storio lankeliu, jos vielos buvo 2 mm storio (2 mažesni fragmentai)); lankinės segės smarkiai lenkta trikampe 2,1 cm pločio kojele 6,7 cm ilgio liemuo (XII:4 pav.); įkartomis puoštos pasaginės segės suplotu platėjančiu 15x3 mm dydžio galu 4,2 cm ilgio pusė (XII:3 pav.); lankinės segės aguoniniais galais 11 cm ilgio, 1 cm skersmens geležinis skersinis (XII:2 pav.), apvyniotas žalvarine viela; storagalės apyrankės pusapvaliu briaunotu 14x6 mm storio galu 5,9 cm ilgio deformuota pusė, puošta įmuštų smulkių ratukų eilėmis (XII:5 pav.). Iš geležinių dirbinių paminėtini įmovinis 17 cm ilgio ietigalis užlenkta 9,5 cm ilgio, 2,3 cm pločio lauro lapo formos plunksna; masyvi geležinė keturkampė 9,1x4,1 cm dydžio diržo sagtis 4,5 cm ilgio liežuvėliu; dviejų geležinių įtveriamųjų peilių dalys (vienas 8,8 cm ilgio peilis 5 cm ilgio, 1,2 cm pločio ašmenimis nulaužta viršūne, kitas – 12,4 cm ilgio, 2,2 cm pločio ašmenimis, kurių išliko tik 3,1 cm ilgio dalis, esanti prie masyvios 9x6 mm storio įtvaros); neaiškios paskirties keturkampis į galus smailėjantis 13,7 cm ilgio 8x4 mm storio kiek lenktas dirbinys; masyvi 6,6 cm cm ilgio kiek lenkta kniedė abiem iki 1,5x1,2 – 2,4x1,4 cm dydžio išplotais galais (XIII pav.). Didžioji dauguma kapinyno radinių aptikta tyrinėto ploto P dalyje, perkasose, atmatuotose dujotiekio trasos vietoje ir šalia jos. Spėjama, kad kapai suardyti vėlesnių žemės judinimo darbų arba tyrinėtoje vietoje kapų nebuvo, o radiniai arimo metu atstumti iš kapinyno teritorijos. Radiniai iš Rupunionių kapinyno leidžia patikslinti šio kapinyno chronologiją – iš jų matyti, kad kapinyne laidota ne tik VI a. bet ir VII–XI a.

Be iš suardytų kapų kilusių radinių, tyrinėjimų metu aptiktos dvi duobės, kurios gali būti susijusios su kapinynu. Pirmoji duobė-laužavietė aptikta perkasoje 1. Ji išryškėjo įžemyje, 50 cm gylyje, po pilkos ariant permaišytos žemės sluoksniu. Duobė netaisyklingo apskritimo formos, 80x90 cm dydžio, 37 cm gylio, skerspjūvyje dubens formos. Duobės užpildas – smėlis ir tamsiai pilka žemė – sumišęs su degėsiais. Duobės pakraščiuose buvo smėlis su degėsiais, o centre – tamsiai pilka žemė su degėsiais. Duobės paviršiuje ir aplink ją mėtėsi vytinės antkaklės kilpiniais galais fragmentai. Degintų kauliukų ar angliukų duobėje nebuvo. Kita duobė-laužavietė aptikta perkasoje 17. Ji atidengta įžemyje, 30 cm gylyje, po pilkos ariant permaišytos žemės sluoksniu. Duobė apskritimo formos, 90 cm skersmens, 20 cm gylio, skerspjūvyje dubens formos. Duobės užpildas – tamsiai pilka žemė, susimaišiusi su degėsiais. Joje pasitaikė nedidelių apdegusių akmenų, aptikta lipdytos keramikos grublėtu paviršiumi šukių. Tokios šukės datuojamos V–

VII a. Degintų kauliukų duobėje nebuvo, kaip ir angliukų.

Kapinyno teritorijoje taip pat rasta pavienių XVII–XIX a. datuojamos keramikos šukių. Perkasose ir metalo detektoriumi aptikta Rusijos imperijos 1839 m. 10 kapeikų nominalo moneta ir Jono Kazimiero (1648–1668 m.) šilingas.

2005 m. tyrimai parodė, kad pagrindinė Rupunionių kapinyno teritorija yra labiau į PR nuo tyrinėtos vietos.

RUPUNIONIAI BURIAL GROUND

In 2005 in the NW part of the protected territory of the Rupunioniai burial ground an area of 4440 m^2 was investigated. Only random finds originating from destroyed burials were found. There were fragments of a plated neck-ring with loop terminals, a crossbow-shaped fibula with a bent foot, a lanceolate iron spearhead, a fragment of a penannular fibula, a tetragonal belt buckle, a fragment of a crossbow-shaped fibula with poppy-seed-shaped terminals and a fragment of a hafted iron knife (Fig. XII, XIII). Burials themselves were not found, so it was assumed, that they had been destroyed or that they had been located outside the investigated territory; and the finds could have been drawn to the present location during the ploughing.

PAPRŪDŽIŲ KAPINYNAS

Mykolas MICHELBERTAS

2005 m. VU tęsė Paprūdžių kapinyno (Kelmės r.) (AR 389) tyrinėjimus, pradėtus 2000 m. (žr. *ATL 2000 metais,* V., 2002, p. 102–103; *ATL 2001 metais,* V., p. 122–123; *ATL 2002 metais,* V., 2005, p. 105–106; *ATL 2003 metais,* V., 2005, p. 126–127). 2000–2004 m. kapinyne buvo iškastos 25 perkasos, kurių bendras plotas – apie 460 m^2. Paprūdžiuose surasti 22 griautiniai kapai, kuriuos pagal įkapes galima datuoti III a. pabaiga – VI a. Surasta ir gana daug pavienių daiktų iš suardytų minėto laikotarpio kapų.

2005 m. kapinyno teritorijoje buvo iškastos dar 5 perkasos, kurių bendras plotas – 105 m^2. Visos perkasos kastos į P ir V nuo ankstesniais metais kastųjų kapinyno P dalyje, į P nuo žemės savininkės S. Karlamovienės sodybos pastatų.

Ir 2005 m. tyrinėjimai parodė, kad kapinynas yra labai suardytas. Kapo likučiai aptikti tik XXX perkasoje (kapas 23). Mirusiojo griaučių liekanų neaptikta, likę tik netvarkingai išmėtyti daiktai – įkapės. Tai geležinis peilis, yla, geležinio lazdelinio smeigtuko fragmentai, žalvarinė įvija ir žalvarinė deformuota trikampio pjūvio apyrankė šiek tiek platėjančiais galais. Vienas apyrankės galas nulaužtas, neišlikęs. Apyrankės lankelis puoštas brūkšniuotais trikampiais ir rombais, galas – sieteliniu raštu. Šio tipo apyrankėmis, atsiradusiomis IV–V amžių sandūroje, daugiausia puoštasi V–VI amžiais (A. Tautavičius, *Vidurinis geležies amžius Lietuvoje,* V., 1996, p. 247–248). Paprūdžių apyrankę ir kapą 23 greičiausiai reikėtų skirti V a.

XII pav. Žalvariniai papuošalai iš Rupunionių kapinyno: 1 – vytinės antkaklės kilpiniu galu fragmentas; 2 – lankinės segės aguoniniais galais fragmentas; 3 – pasaginės segės dalis; 4 – lankinės segės palenkta kojele dalis; 5 – storagalės apyrankės dalis. *V. Kliaugaitės nuotr.*
Fig. XII. Bronze ornaments from Rupunioniai burial ground: 1 – a fragment of a plated neck-ring with loop terminals; 2 – a fragment of a crossbow-shaped fibula with poppy-seed-shaped terminals; 3 – a fragment of a penannular fibula; 4 – a fragment of crossbow-shaped fibula with a bent foot; 5 – a fragment of bracelet with expanded ends.

XIII pav. Geležiniai dirbiniai iš Rupunionių kapinyno. *V. Kliaugaitės nuotr.*
Fig. XIII. Iron artefacts from Rupunioniai burial ground.